

Семененко Крістіна Анатоліївна
*студентка 2-го курсу магістратури факультету цивільної та
господарської юстиції Національного університету
«Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: *к.ю.н. доцент, доцент кафедри цивільного права
Берназ-Лукавецька О. М.*

ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Перевезення є невід’ємною частиною життя людини, адже щодня ми пересуваємося громадським транспортом, відправляємо та отримуємо посилки поштою, користуємося послугами вантажоперевезення. Однак, з першого дня війни в Україні населення суб’єкти господарювання зіткнулися з величезною низкою проблем – постійні обстріли з боку ворога зупинили виробництво та логістику, автомобільні шляхи в районі ведення бойових дій стали непридатними для користування, закриття повітряного простору над Україною для цивільних рейсів загальмувало авіаперевезення, морські порти було заблоковано, а частину з них повністю зруйновано, перетин кордону з сусідніми країнами займав багато часу через значні черги тощо.

Передусім слід зазначити, що відповідно до чинного законодавства можна виділити наступні види перевезення: пасажирів, вантажу, пошти та багажу, кожен з яких здійснюється за відповідним договором перевезення, але в загальних рисах регулюється нормами ЦК України.

Вторгнення РФ на територію України призвело до значних негативних наслідків у сфері авіаперевезень не тільки в країнах Європейського Союзу, а і у всьому світі. Як зазначається в дослідженні Берназ-Лукавецької О. М., санкції ЄС проти Росії спричинили дефіцит трафіку, звуження місць у ланцюзі поставок, зміну маршрутів переміщення авіатранспорту і, як наслідок, подорожчання авіаперевезень і збільшення витрат часу на ці послуги, що приносить багатьом авіакомпаніям величезних збитків та гальмує розвиток даної сфери [1].

Воєнний стан спричинив ряд змін правового характеру, в тому числі і у сфері перевезень. Оскільки авіатранспорт в Україні зараз не використовується, а міжнародне судноплавство стало майже неможливим, бо внаслідок дій країни-агресора частина Чорного та Азов-

ського морів стали непрохідними, вирішального значення набуло наземне перевезення. Щодо внутрішнього перевезення, то у квітні 2022 року з'явилися нові правила перевезення вантажів, пасажирів і багажу внутрішнім водним транспортом [2], які врегулювали загальні положення та правила перевезення вантажів, особливості укладання договору перевезення, вимоги щодо пакування, перевезення і здачі багажу тощо.

Сфера наземних перевезень теж зазнала суттєвих змін. Щоб уникнути перебоїв у пасажирських перевезеннях, уряд виніс дві важливі постанови – № 194 від 03 березня 2022 р. та № 512 від 29 квітня 2022 р. Відповідно до першого документу було вирішено проблему безперешкодного перетину кордону водіями-чоловіками призовного віку. Постанова № 194 передбачає процедуру бронювання водіїв, які займаються певними видами перевезень (гуманітарної допомоги, медичних вантажів, вантажів для потреб ЗСУ та міжнародних перевезень). Броньовані особи після отримання дозволу від Міністерства інфраструктури України мають право безперешкодно перетинати кордон України, а за їх повернення після виконання перевезення відповідальною є компанія-перевізник [3].

Постанова № 512 передбачає автоматичну пролонгацію договору про організацію перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування (що не виходять за межі території області), якщо строк дії договору закінчився під час воєнного стану в Україні. Така пролонгація договору можлива лише за згодою сторін і за умови спроможності автомобільним перевізником виконувати зобов'язання відповідно до укладеного з ним договору [4].

Не оминуло законодавче регулювання і перевезення гуманітарної допомоги, адже саме вона допомагає населенню вижити в надскладних умовах сьогодення. Постановою Кабміну № 174 від 01 березня 2022 р. передбачено, що на час дії воєнного стану ввезення гуманітарної допомоги від донорів на територію України здійснюється за місцем перетину митного кордону України шляхом подання декларації, заповненої перевізником даного товару, без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, тобто за більш спрощеною процедурою. Постанова також надає перелік товарів, які є гуманітарною допомогою, та передбачає що вони визнаються за декларативним принципом без спеціальних рішень уповноваженого органу [5].

Також багато труднощів зазнала сфера міжнародного перевезення вантажів територією Європейського союзу. Раніше для здійснення такої діяльності суб'єкт господарювання був зобов'язаний отримувати міжнародний дозвіл, що означало складну бюрократичну процедуру і можливу відмову у видачі такого дозволу через їх обмежену кількість на рік. Проте 29 червня 2022 року Україна та Європейський Союз підписали Угоду про вантажні перевезення автомобільним транспортом [6] (терміном на один рік із можливістю подальшої пролонгації), відповідно до якої відбулося спрощення бюрократичних процедур та скасовано обов'язок на отримання міжнародних дозволів на перевезення товарів. «Транспортний безвіз» передбачає можливість перетинати кордон з країнами ЄС без додаткових обмежень по кількості в'їздів та строку перебування, що сприятиме безперервному експорту української продукції через автомобільні пункти пропуску і полегшенню доступу вітчизняних виробників до європейських ринків. Окрім цього, Угода передбачає скасування вимоги для українських і європейських водіїв мати міжнародне посвідчення водія, що максимально спрощує міжнародні перевезення.

Також позитивним наслідком процесу євроінтеграції для України став «митний безвіз», який стартував з 01 жовтня 2022 року. Оскільки Україна приєдналася до міжнародної системи обміну митною інформацією (NCTS), тепер перевозити вантажі з ЄС до України можна без додаткових переоформлень транзитних документів у межах Європейських країн. Митне оформлення товарів за спрощеною процедурою займатиме кілька хвилин, що значно пришвидшить міжнародну логістику.

Отже, ми можемо зробити висновок, що війна спричинила багато негативних змін у сфері перевезення, майже повністю зупинила такі галузі як судноплавство і авіаперевезення. Проте уряд докладає максимальних зусиль, щоби в найкоротший час спростити ті види перевезень, які можуть реально функціонувати в умовах війни та приносити користь суспільству. Деякі із спрощень показали на практиці доцільність подальшого їх використання після припинення воєнного стану, адже вони позитивно впливають на сферу перевезень і на економіку країни в цілому.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Берназ-Лукавецька О. М. Проблемні питання виконання окремих видів договорів в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С.527-529.
2. Про затвердження Правил перевезення вантажів, пасажирів і багажу внутрішнім водним транспортом: Наказ Мінінфраструктури від 15.04.2022 р. № 220. URL: <https://document.vobu.ua/doc/13370>
3. Деякі питання бронювання військовозобов'язаних в умовах правового режиму воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2022 р. № 194. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/194-2022-%D0%BF#Text>
4. Договори про перевезення пасажирів на автобусних маршрутах продовжуються автоматично. URL: <https://lexinform.com.ua/zakonodavstvo/dogovory-pro-perevezennya-pasazhyriv-na-avtobusnyh-marshrutah-prodovzhuutsya-avtomatychno/>
5. Деякі питання пропуску гуманітарної допомоги через митний кордон України в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2022 р. № 174. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2022-п>
6. Угода між Україною та Європейським Союзом про вантажні перевезення автомобільним транспортом від 29.06.2022. Офіційний вісник України. 2022 № 76. С.11. Ст. 4566

Семененко Крістіна Анатоліївна,
*студентка 2-го курсу магістратури факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету
«Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: к.ю.н., професор *Калітенко О. М.*

ПРАВО НА ВІЙНУ В СВІТЛІ СУЧАСНИХ ПОДІЙ

Навіть переможна війна – це зло, яке повинно бути припинено мудрістю народів.

О. Бісмарк

Незважаючи на те, що війна є надзвичайно жахливим явищем, вона завжди супроводжувала людство на всіх етапах його історичного розвитку. За статистичними даними Weslean College, у період із 3600 року до н.е. і по нинішній час відбулося більше 14600 воєн, які забрали життя понад 3 мільярдів осіб. Навіть зараз, у цивілізованому суспільстві, щороку налічується більше 30 активних збройних